

**Krimināltiesību un kriminālprocesa tiesību jomas
2023./2024. akadēmiskā gada ziemas eksāmena teorētiskās
daļas jautājumu un praktiskās daļas uzdevuma (kāzusa)
vērtēšanas vadlīnijas**

Saturs

1. jautājums Krimināltiesības	2
2. jautājums Kriminālprocess. Vispārīgā daļa.....	4
3. jautājums Kriminālprocess. Sevišķā daļa	7
Praktiskās daļas uzdevums.....	10

1. jautājums Krimināltiesības

Kukuļošanas izpratne krimināltiesībās

1. Kukuļošanas jēdziens un objekts (3 punkti)

Kukuļošana ir noziegumu kopums (noziedzīgu nodarījumu grupa), kas aptver kukuļņemšanu (KL 320.p.), kukuļdošanu (KL323.p.) un kukuļa piesavināšanos (KL 321.p.).

Nozieguma objekts visiem ir kopējs: valsts un pašvaldību institūciju, valsts dienesta normāla darbība.

Papildu objekts (kukuļa izspiešanas gadījumā) – personas likumīgās tiesības un intereses

3 punktus piešķir, ja:

- ja var uzskaitīt visus noziedzīgus nodarījumus, kurus aptver kukuļošana un īsi paskaidrot, kā izpaužas katrs no šiem noziedzīgajiem nodarījumiem un
- ja var nosaukt, kas ir visu šo noziedzīgo nodarījumu objekts, saprot, ka tas ir kopējs (vienāds) visiem, izņemot papildu objektu kukuļa izspiešanas gadījumā;

2 punktus piešķir, ja:

- ir izpratne par to, kas ir kukuļošana, bet nenosauc visus kukuļošanas veidus vai kādu min nepareizi; savukārt pareizi un pilnīgi nosauc nozieguma objektu visiem sastāviem vai
- pareizi uzskaita visus kukuļošanas grupā ietilpstošos noziedzīgos nodarījumus, taču nepilnīga ir atbilde par nozieguma objektu šiem sastāviem.

1 punktu piešķir, ja ir nepilnīgas atbildes gan par to, kādus nozieguma sastāvus aptver kukuļošana (nenosauc visus kukuļošanas veidus vai kādu min nepareizi) un ir nepilnīga atbilde arī attiecībā par attiecīgo nozieguma sastāvu objektu.

2. Kukuļa priekšmets kukuļošanā (3 punkti)

Kukuļa priekšmets var būt materiālas vērtības, mantiska vai citāda rakstura labumi. Ar materiālu vērtību saprot ķermeniskas lietas, kuras novērtējamās naudas izteiksmē (nekustamais īpašums, transporta līdzekļi, nauda u.tml.). Mantisks labums ir plašāks jēdziens, ietver gan ķermeniskas, gan bezķermeniskas lietas, t.sk. – tiesības uz kaut ko (vērtspapīri, akcijas, dažāda rakstura pakalpojumi u.tml.). Ar citāda rakstura labumiem saprot nemantiska rakstura pakalpojumus, nepamatotus apbalvojumus, amatus u.tml.

3 punktus piešķir, ja:

- ja ir izpratne par to, ka kukulis var izpausties dažādos veidos, var šos veidus uzskaitīt (materiāla vērtība, mantisks labums, cita rakstura labums) un var paskaidrot, kas ar katru veidu ir saprotams un
- zina materiālu vērtību atšķirību no nemateriālam vērtībām, ķermenisku lietu atšķirību no bezķermeniskām lietām, un
- var izskaidrot, kas ir un kas nav uzskatāms par kukuļa priekšmetu KL 320.p. izpratnē.

2 punktus piešķir, ja:

- ir izpratne par to, kas ir kukulis, bet nav skaidrs iedalījums veidos, vai arī ir skaidrs iedalījums veidos, bet nav skaidras izpratnes, kas uz kuru veidu attiecināms;
- piemin dāvanas kā kukuļa veidu, zina, ka ne katras dāvanas var uzskatīt par kukuli, bet nevar sīkāk paskaidrot, kādas dāvanas par kukuli nevar uzskatīt.

1 punktu piešķir, ja:

- ir izpratne par to, kas ir kukulis, var nosaukt to izpausmes veidus, bet nenosauc iedalījumu veidos;

- nepieņem pateicību kā kukuļa izpausmes veidu.

3. Kukuļa "pateicība" nošķiršana no kukuļa "uzpirkšana" (3 punkti)

KL 320.p.1.d. noteikta atbildība par kukuļa kā "pateicības" pieprasīšanu, izspiešanu vai pieņemšanu par kādu jau izdarītu likumīgu vai nelikumīgu darbību vai pieļautu bezdarbību kukuļdevēja interesēs, izmantojot savu dienesta stāvokli. Savukārt KL 320.p. 2.d. paredz kriminālatbildību par "uzpirkšanu" ar kukuli, t.i., kukuļa pieprasīšanu, izspiešanu vai pieņemšanu izdarījusi valsts amatpersona pati vai ar starpnieku pirms kādas likumīgas vai nelikumīgas darbības izdarīšanas vai neizdarīšanas, izmantojot savu dienesta stāvokli kukuļdevēja interesēs.

Kritērijs – nošķirējs kukuļošanas gadījumā ir laiks, kurš tāpēc ir ietverts noziedzīga nodarījuma sastāvā kā obligāta pazīme, jo atkarībā no tā, vai kukulis dots pirms vai pēc nepieciešamās darbības/bezdarbības, kukulis būs vai nu kā "pateicība", vai kā "uzpirkšana".

3 punktus piešķir, ja studējošais:

- zina, ka ir atšķirība noziedzīgo darbību kvalifikācijā atkarībā no tā, vai kukulis ir dots pirms vai pēc amatpersonas darbībām vai bezdarbības kukuļdevēja interesēs un
- zina, kādas ir objektīvās puses pazīmes abos gadījumos, un ka atšķirīga ir tikai viena pazīme – kukulis pieņemts pirms kādas darbības veikšanas vai bezdarbības vai pēc, un
- zina, ka galvenais kritērijs pareizai kvalifikācijai ir konstatēt tieši kukuļa došanas laiku attiecībā pret amatpersonas darbības vai bezdarbības laiku, un
- zina, ka ar "uzpirkšanu" saprot arī kukuļa piedāvājuma pieņemšanu, spēj paskaidrot, ko ar to saprot.

2 punktus piešķir, ja students:

- saprot un spēj paskaidrot, ka atkarībā no tā, vai kukulis ir dots pirms vai pēc amatpersonas darbībām vai bezdarbības kukuļdevēja interesēs, ir atšķirība personas darbību kvalifikācijā, t.i., ir vispārīga izpratne;
- zina un spēj paskaidrot, ka zem "uzpirkšanas" saprot arī kukuļa piedāvājuma pieņemšanu, bet izpratne ir visai vispusīga.

1 punktu piešķir, ja students zina, ka ir atšķirība noziedzīgo darbību kvalifikācijā atkarībā no tā, vai kukulis ir dots pirms vai pēc amatpersonas darbībām vai bezdarbības kukuļdevēja interesēs.

Papildu punktu var iegūt, ja students papildus pamatzināšanām ir demonstrējis izcilas zināšanas kādā no komponentēm, piemēram, raksturojis zinātnisko uzskatu dažādību, praksē konstatējamo problemātiku, kā arī ja atbildi ilustrējis ar atbilstošiem, korektiem piemēriem.

2. jautājums Kriminālprocess. Vispārīgā daļa.

Drošības līdzekļu jēdziens, veidi un to piemērošana

1. Drošības līdzekļu jēdziens un veidi (veidu raksturojumā miniet drošības līdzekļu grupas un tām atbilstošus piemērus) (3 punkti)

Drošības līdzekļi ir procesuālo piespiedu līdzekļu veids, kurus piemēro aizdomās turētajam vai apsūdzētajam.

I Drošības līdzekļus var iedalīt divās lielās grupās: ar brīvības atņemšanu saistītie un ar brīvības atņemšanu nesaistītie drošības līdzekļi.

Ar brīvības atņemšanu saistītie drošības līdzekļi ir: apcietinājums, mājas arests un ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē (pēdējais pašlaik netiek piemērots).

Ar brīvības atņemšanu nesaistītie drošības līdzekļi ir: dzīvesvietas maiņas paziņošana; pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē; aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai; noteiktas nodarbošanās aizliegums; aizliegums izbraukt no valsts; uzturēšanās noteiktā vietā; personiskais galvojums; drošības nauda; nodošana policijas uzraudzībā, nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā; karavīra nodošana vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā.

II Drošības līdzekļus var iedalīt arī: 1) pamata un 2) papildu drošības līdzekļos.

Pamata drošības līdzekļi ir, piemēram, apcietinājums, mājas arests, aizliegums izbraukt no valsts; uzturēšanās noteiktā vietā; personiskais galvojums; drošības nauda; nodošana policijas uzraudzībā, nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā u.c.

Papildu drošības līdzekļi ir: dzīvesvietas maiņas paziņošana; pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē; aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai; noteiktas nodarbošanās aizliegums; aizliegums izbraukt no valsts. Tos var piemērot papildus jebkuram citam drošības līdzeklim.

III Drošības līdzekļus var iedalīt arī atkarībā no tā, vai tie ir piemērojami:

1) jebkuram aizdomās turētajam vai apsūdzētajam (apcietinājums, mājas arests, dzīvesvietas maiņas paziņošana; pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē; aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai; noteiktas nodarbošanās aizliegums; aizliegums izbraukt no valsts; uzturēšanās noteiktā vietā; personiskais galvojums; drošības nauda; nodošana policijas uzraudzībā); vai

2) tikai noteiktu kategoriju aizdomās turētajam vai apsūdzētajam (nepilngadīgajiem var piemērot šādus drošības līdzekļus: nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā un ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē (pēdējais pašlaik netiek piemērots); karavīram – karavīra nodošana vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā).

3 punktu piešķir, ja ir sniegta definīcija, norādīts vismaz viens no drošības līdzekļu iedalījumiem (piemēram, pamata un papildu drošības līdzekļi) un pareizi nosaukti katrai grupai atbilstoši vairāki piemēri.

2 punktu piešķir, ja ir sniegta definīcija, norādītas drošības līdzekļu grupas, bet nav atbilstošu piemēru, vai arī iztrūkst cits no prasītajiem trim elementiem – definīcija, veidi un piemēri.

1 punktu piešķir, ja ir sniegta tikai definīcija vai norādīti tikai vairāku drošības līdzekļu veidi bez to grupēšanas utt.

Papildu punktu var iegūt, ja studējošais papildus pamatzināšanām norādījis, piemēram, uz teorijā pastāvošo drošības līdzekļu dalījumu tiešajos un netiešajos drošības līdzekļos,

raksturojis KPL izmaiņas attiecībā uz drošības līdzekļiem, apskatījis aktuālo problemātiku par ievietošanu sociālās korekcijas izglītības iestādē, izdalījis, ka pastāv noteiktām personu grupām piemērojami drošības līdzekļi (nepilngadīgajiem un karavīriem) vai tml.

2. Drošības līdzekļu piemērošanas pamats (3 punkti)

Saskaņā ar KPL normām (KPL 241. pants) drošības līdzekli kā procesuālo piespiedu līdzekli piemēro aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona turpinās noziedzīgas darbības, traucēs pirmstiesas kriminālprocesu vai tiesu vai izvairīsies no šā procesa vai tiesas. **(1 punkts)**

Tiesa, taisot spriedumu, var piemērot drošības līdzekli apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš izvairīsies no sprieduma izpildes. **(1 punkts)** Gadījumos, kad par smagu vai sevišķi smagu noziegumu tiesa piespiedusi brīvības atņemšanas sodu, notiesājošs spriedums var būt par pamatu drošības līdzekļa – apcietinājuma – izraudzīšanai. **(1 punkts)**

3 punktus piešķir, ja atbildē skatīti visi trīs gadījumi.

2 punktus piešķir, ja skatīti divi gadījumi.

1 punktu piešķir, ja skatīts viens gadījums.

Papildu punktu var iegūt, ja studējošais papildus pamatzināšanām norāda uz pastāvošo diskusiju, vai notiesājošs spriedums pats par sevi var būt pamats apcietinājuma piemērošanai, ja izvērsti skaidro, ka "pamatam" ir jābūt balstītam lietā esošajos materiālos utt.

3. Drošības līdzekļu piemērošanas kārtība (3 punkti)

Par drošības līdzekļu piemērošanu tiek pieņemts lēmums. Pirmstiesas procesa laikā ar brīvības atņemšanu nesaistītos drošības līdzekļus piemēro procesa virzītājs, bet ar brīvības atņemšanu saistītos – izmeklēšanas tiesnesis pēc procesa virzītāja ierosinājuma. Lēmumā par drošības līdzekļu piemērošanu precīzi jānorāda, kam, kāds drošības līdzeklis piemērots, jākonkrētizē tā saturs, jānorāda pārsūdzības kārtība. **(1 punkts)**

Pirms pieņemt lēmumu par tāda drošības līdzekļa piemērošanu, kurš saistīts ar brīvības atņemšanu, procesa virzītājs izsniedz personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tā ierosinājuma kopiju, kurā norādīts konkrētā drošības līdzekļa izvēles pamatojums ar konkrētiem, uz lietas materiāliem balstītiem apsvērumiem. Šādu drošības līdzekli piemēro sēdē, ja vien tas iespējams, pirms lēmuma pieņemšanas uzklaut personu, kurai tas tiek piemērots. **(1 punkts)**

Uzsākot drošības līdzekļa piemērošanu, persona, kura to piemēro, par pieņemto lēmumu informē personu, kurai piespiedu līdzeklis tiek piemērots, kā arī izskaidro piespiedu līdzekļa būtību, saturu, pārsūdzības kārtību un tā neievērošanas sekas.

Noteiktos gadījumos par drošības līdzekļa piemērošanu ir jāinformē arī citas personas. Piemēram, ja drošības līdzeklis ir saistīts ar personas brīvības atņemšanu, par tā piemērošanu un attiecīgās personas atrašanās vietu procesa virzītājs, ievērojot personas gribu un norādījumus, informē tās ģimeni vai citu tuvinieku un darbavietu vai mācību vietu u.c.

Ja personai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, procesa virzītājam nepieciešamības gadījumā ir jānodrošina bez uzraudzības palikuša nepilngadīgā, apgādājamā un mantas aizsardzība. **(1 punkts)**

3 punktus piešķir, ja atbildē pareizi raksturoti visi trīs iepriekš minētie apstākļi.

2 punktu piešķir, ja ir atbildē pareizi raksturots pirmais apstāklis un kāds no pārējiem diviem.
1 punktu piešķir, ja sniegta vispārīga atbilde, ir pareizas atbildes pazīmes, taču ir saskatāmi zināšanu trūkumi.

Papildu punktu var iegūt, piemēram, ja students papildus pamatzināšanām norāda, ka pēc pirmstiesas procesa pabeigšanas, bet līdz iztiesāšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā visus drošības līdzekļus piemēro izmeklēšanas tiesnesis, pareizi raksturo drošības līdzekļu pārsūdzības kārtību un/vai ar brīvības atņemšanu saistīto drošības līdzekļu piemērošanas kontroles kārtību, kā arī drošības līdzekļu grozīšanas vai atcelšanas gadījumus, drošības līdzekļu vienlaicīgas piemērošanas iespēju utml.

3. jautājums Kriminālprocess. Sevišķā daļa

Sevišķie kriminālprocesi

1. Sevišķo kriminālprocesu pazīmes un veidi (3 punkti)

Sevišķos procesus raksturo šādas pazīmes:

- sevišķajiem kriminālprocesiem atšķirībā no vispārīgās procesa kārtības ir būtiskas atšķirības procesuālajā formā;
- sevišķie procesi tiek veikti, ja pastāv kāda specifiska iezīme (lielākoties saistīta ar kriminālatbildības subjektu), kas ir pamatā īpašas procesuālas kārtības piemērošanai;
- sevišķo procesu piemērošanā nav izvēles iespējas: ja atklājas attiecīgais specifiskais apstāklis, process jāvirza sevišķā kārtībā, ir pienākums piemērot atbilstošo kriminālprocesu;
- lielākoties personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, viedoklim par kriminālprocesa veidu nav nozīmes;
- sevišķie procesi notiek atbilstoši vispārējai kārtībai, ievērojot īpatnības, kas raksturīgas konkrētam sevišķajam procesam.

Sevišķo procesu veidi:

- process mirušas personas rehabilitācijai;
- process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanai;
- process par pirmstiesas kriminālprocesā izbeigtu kriminālprocesu izbeigšanas pamatojuma pārbaudi tiesā;
- process par noziedzīgi iegūtu mantu.

Doktrīnā ir izteikti viedokļi, ka par sevišķā procesa veidu varētu tikt uzskatīts arī process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai.

3 punktus piešķir, ja studējošais pēc būtības pareizi raksturojis sevišķo procesu pazīmes un nosaucis četrus sevišķo procesu veidus.

2 punktus piešķir, ja pazīmes raksturotas daļēji un nosaukti 3–4 sevišķā procesa veidi.

1 punktu piešķir, ja pazīmes nav raksturotas vispār vai raksturotas daļēji/kļūdaini un/vai nosaukti mazāk kā 3 veidi.

Ja pazīmes raksturotas pareizi/daļēji pareizi, bet nav nosaukts neviens veids vai arī pazīmes nav raksturotas vispār, raksturotas nepareizi un nosaukts tikai viens veids, students saņem 0 punktu.

Papildu punktu var iegūt, ja studējošais papildus pamatzināšanām ir demonstrējis paplašinātu teorētisku skatu, piemēram, norādi uz diskusiju par procesa pret juridisko personu pieskaitīšanu sevišķajiem procesiem u.tml.

2. Procesa par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu veikšanas priekšnoteikumi un nozīmīgākās īpatnības (3 punkti)

Procesa par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu veikšanas priekšnoteikumi (1 punkts)

Process par medicīniska rakstura piespiedu ietekmēšanas līdzekļu (MPRL) noteikšanu ir veicams, ja pastāv pamats pieņemumam, ka personai būtu piemērojami attiecīgie piespiedu līdzekļi, t.i., pastāv to noteikšanas pamats. MRPL nosakāmi personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, vai kura pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas saslīmusi ar tādiem psihiskiem traucējumiem, kas atņēmuši tai spēju saprast savu darbību vai to vadīt, ja šī persona pēc izdarītā noziedzīgā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa ir bīstama sabiedrībai.

Atbilde **vērtējama kā pareiza**, ja studējošais norāda, ka process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai veicams pret tādu personu, kura, iespējams, ir (1) izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, (2) būdama nepieskaitāma vai (3) saslīmusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas ar tādiem psihiskiem traucējumiem, kas atņēmuši tai spēju saprast savu darbību vai to vadīt UN (4) ja šī persona ir bīstama sabiedrībai. Ja visi šie apstākļi nav norādīti, punkts netiek iegūts.

Procesa par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu veikšanas nozīmīgākās īpatnības (2 punkti)

Process medicīniska rakstura piespiedu ietekmēšanas līdzekļu noteikšanai tiek veikts saskaņā ar vispārējo kārtību, ievērojot īpatnības, kas raksturīgas šim procesa veidam. Īpatnības attiecināmas kā uz pirmstiesas procesu, tā uz lietas izskatīšanu tiesā. Īpatnības pamatā saistāmas ar personas, pret kuru notiek process, veselības stāvokli.

Kā nozīmīgākās īpatnības šajā procesa veidā:

- obligāta aizstāvja piedalīšanās;
- obligāta tiesu psihiatriskā ekspertīze;
- pati persona, kurai tiesības uz aizstāvību, netiek iesaistīta procesā, ja to liedz tās veselības stāvoklis;
- obligāta pārstāvja piedalīšanās procesā, ja pati persona, kurai tiesības uz aizstāvību, nevar piedalīties;
- tiek atcelti personai piemērotie drošības līdzekļi, ja tādi bijuši piemēroti;
- ir speciāls preventīvs piespiedu līdzeklis – ievietošana psihiatriskajā slimnīcā –, ko var piemērot personai, pret kuru notiek process;
- lieta tiek skatīta slēgtā tiesas sēdē;
- specifisks pierādīšanas priekšmets/noskaidrojamie apstākļi – jānodibina gan tas, ka persona izdarījusi KL paredzētu nodarījumu (ja persona ir slima/bīstama, taču nav izdarījusi KL paredzētu nodarījumu – tas nav kriminālprocesā risināms jautājums), gan tas, ka pastāv pamats piemērot MRPL, gan tas, kurš tieši MRPL būtu jāpiemēro.

2 punktus piešķir, ja students pareizi raksturojis, ka un kāpēc vispār īpatnības pastāv un norādījis vairumu īpatnību.

1 punktu piešķir, ja students ir demonstrējis, ka viņam ir pareizs priekšstats, ka īpatnības ir un kāpēc tās ir, un ja ir nosauktas vismaz 4 īpatnības.

Ja ir nosaukts mazāk nekā 4 īpatnības, punkts netiek piešķirts.

3. Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu veikšanas priekšnoteikumi un nozīmīgākās īpatnības (3 punkti)

Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu veikšanas priekšnoteikumi (1 punkts)

Procesu par noziedzīgi iegūtu mantu var uzsākt, ja pastāv šādi nosacījumi:

- 1) pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu;
- 2) objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Lai iegūtu 1 punktu, pareizi jānorāda abi priekšnoteikumi.

Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu veikšanas nozīmīgākās īpatnības (2 punkti)

Īpatnības šajā procesa veidā saistāmas ar apstākli, ka procesā netiek skatīts jautājums par kādas personas vainīgumu vai nevainīgumu, kā tas ir visos citos procesa veidos, bet gan par mantas izcelsmi (noziedzīgumu vai nenoziedzīgumu) vai saistību ar noziedzīgo nodarījumu.

Kā nozīmīgākās īpatnības šajā procesa veidā:

- process tiek uzsākts, izdalot materiālus no notiekoša pirmstiesas procesa vai arī tiek uzsākts tad, ja pirmstiesas process izbeigts uz nereabilitējoša pamata;
- procesu uzsāk vai nu prokurors vai izmeklētājs ar prokurora piekrišanu;
- procesā gala nolēmumu pieņem tiesa, kura nav uzskatāma par procesa virzītāju;
- procesa materiāli ir izmeklēšanas noslēpums un ar tiem var iepazīties tikai procesa dalībnieki;
- lietas izskatīšana notiek slēgtā tiesas sēdē;
- tiesas nolēmums pārsūdzams tikai vienā pakāpē;
- ja tiesa neatzīst mantu par noziedzīgi iegūtu vai saistītu ar noziedzīgu nodarījumu, tā procesu izbeidz, taču tas netraucē vēlāk atkārtoti rosināt atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu utt.

2 punktus piešķir, ja students ir pareizi raksturojis, ka un kāpēc vispār īpatnības pastāv un norādījis vairumu īpatnību.

1 punktu piešķir, ja students ir demonstrējis, ka viņam ir pareizs priekšstats, ka īpatnības ir un kāpēc tās ir, un ja ir nosauktas vismaz 4 īpatnības.

Ja ir nosaukts mazāk nekā 4 īpatnības, punkts netiek piešķirts.

Papildu punktu var saņemt, piemēram, ja students papildus pamatzināšanām demonstrē zināšanas jautājuma problemātikā, norāda Satversmes tiesas lemto jautājuma sakarā, zina par procesa par noziedzīgi iegūtas mantas problemātiku teorijā un/vai praksē (pierādīšanas pienākuma nasta, iepazīšanās ar lietas materiāliem, lietu ilgstoša izskatīšana u.c.), zina procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lēmuma saturu, zina tiesas lēmumu veidus: lēmums izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu vai lēmums par mantas konfiskāciju, raksturo saistītos jautājumus, piemēram, pierādīšanas pienākuma sadalījumu un īpatnības jautājumā par noziedzīgi iegūtu mantu utt.

Praktiskās daļas uzdevums

2021. gada 10. janvāra vakarā Brencis, atrodoties savas pažiņas Dāles dzīvoklī, kopīgas alkohola lietošanas laikā nolēma nolaupīt Dāles personiskās mantas. Plkst. 21.45, kad Dāle jau bija manāmā alkohola reibuma stāvoklī un aizmigusi, Brencis paņēma turpat virtuves plauktā novietoto Dāles mobilo telefonu 440 *euro* vērtībā, kā arī no Dāles naudas maka nolaupīja 80 *euro*. Apskatot Dāles rokassomiņas saturu, Brencis, cerot, ka kartei piesaistītājā kontā ir naudas līdzekļi, no maka paņēma arī Dāles lietošanā nodoto AS “Citadele banka” norēķinu karti (maksāšanas līdzekli) kopā ar lapiņu, uz kuras bija uzrakstīts PIN kods. Brencis devās uz tuvāko bankomātu, kur no plkst. 22.37 līdz 23.16, izmantojot Dāles norēķinu karti, piecos piegājienos no bankomāta izņēma naudas līdzekļus 500 *euro* apmērā.

Dāle par notikušo 12. janvārī iesniedza iesniegumu policijā, norādot kā iespējamo vainīgo Brenci, kurš gan esot kategoriski noliedzis savu vainu. Lai pārliecinātos par kriminālprocesa uzsākšanas pamatu, policijas inspektors uzaicināja Brenci sniegt paskaidrojumu, ko noformēja kā pratināšanas protokolu. Brencis gan norādīja, ka viņam vēl nav 18 gadu, tāpēc šaubījās, vai viņu drīkst pratināt bez vecāku vai advokāta klātbūtnes, bet inspektors norādīja uz sarunas neoficiālo raksturu. Nākamajā dienā inspektors pieņēma lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu. Iegūtie pierādījumi deva pamatu izmeklētājam pieņemt lēmumu par Brenča atzīšanu par aizdomās turēto, un izmeklētājs piemēroja viņam aizliegumu izbraukt no valsts.

Pēc nedēļas Dāle ieradās policijā, atsaucā savu iesniegumu un lūdza izbeigt kriminālprocesu, jo viņai esot viss atdots atpakaļ un neesot nekādu pretenziju pret Brenci. Izmeklētājs, uzskatot, ka cietušā iesniegums līdz ar to nepastāv, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377. panta 8. punktu, izbeidza kriminālprocesu. Prokurors izmeklētāja lēmumu atcēla kā nelikumīgu un kriminālprocesu izņēma no izmeklētāja lietvedības, lai sāktu kriminālvajāšanu. Pēc divām dienām pie prokurora ieradās Brencis un Dāle, prokurora klātbūtnē parakstīja izlīgumu un lūdza kriminālprocesu izbeigt. Prokurors šādam risinājumam piekrita un kriminālprocesu izbeidza, jo noslēgts izlīgums.

Jautājumi:

1. Kā kvalificējas Brenča darbības? Pamatojiet atbildi. 2 punkti

(KL 175.p.1.d. – nozaga mantu vērtībā virs 1 mēnešalgas (500 EUR– 2021.g.), neieklūstot telpā, bet jau tur iepriekš atrodoties; 193.p.2.d. – nolaupīja un nelikumīgi izmantoja svešu maksāšanas līdzekli)

Students saņem **1 punktu** par pareizi noteiktu kvalifikāciju pēc 175.p.1.d. Ja noteikta kvalifikācija pēc KL 175.p.3.d. vai 180.p.1.d., vai kāda cita panta, vai ja nav norādīts pamatojums, students punktu nesaņem.

Students saņem vēl **1 punktu** par pareizi noteiktu kvalifikāciju pēc 193.p.2.d. Ja tiek noteikta jebkāda cita kvalifikācija vai ja nav norādīts pamatojums, students punktu nesaņem.

2. Vai Brenča nodarījumi satur atsevišķa turpināta noziedzīga nodarījuma pazīmes? Pamatojiet atbildi. 1 punkts

Nodarījumā pēc 193.p.2.d. ir saskatāmas – naudu paņēma vairākos piegājienos, savstarpēji saistītas tādas pašas noziedzīgas darbības, kas vērstas uz kopēju mērķi, ja tās aptver vainīgās personas vienots nodoms, tāpēc savā kopumā tās veido vienu noziedzīgu nodarījumu.

Students saņem **1 punktu**, ja ir saskatījis atsevišķa turpināta noziedzīga nodarījuma pazīmes un ja ir pamatojis, kāpēc šīs darbības uzskatāmas par turpinātām. Par atbildi "jā" bez pamatojuma vai ar nepareizu pamatojumu, vai ar nepilnīgu pamatojumu, vai atsevišķa turpināta noziedzīga nodarījuma saskatīšanu kādās citās darbībās punkts netiek piešķirts.

3. Vai Brenča nodarījuma kvalifikācija mainītos, ja Brencis nebūtu nolaupījis Dāles mobilo telefonu? Pamatojiet atbildi. 1 punkts

Jā – nolaupot tikai naudu 80 EUR, kvalifikācija būtu KL 180.p.1.d., jo zaudējums zem vienas minimālās mēnešalgas, kas 2021. gadā bija 500 EUR

Students saņem **1 punktu**, ja pareizi sapratis, ka nozagtā vērtība ietekmē kvalifikāciju, šajā gadījumā to vērtējot saistībā ar minimālo mēnešalgu. Par atbildi "jā" bez pamatojuma vai ar nepareizu pamatojumu (t.sk. nepareizi matemātiski rēķinot vai vērtējot minimālās mēnešalgas apmēru, kāds tas ir šobrīd, nevis uz notikuma brīdi), vai ar nepilnīgu pamatojumu punkts netiek piešķirts.

4. Vai Brencis ir izdarījis mantas nolaupīšanu, kas izdarīta, iekļūstot dzīvoklī? Īsi pamatojiet atbildi. 1 punkts

Nē, jo dzīvoklī viņš jau atradās ar citu nolūku – kopīga alkohola lietošana.

Students saņem **1 punktu**, ja pareizi saprot kvalificējošās pazīmes "iekļūšana telpā" jēdzienu, spēj to paskaidrot. Par atbildi "nē" bez pamatojuma, kā arī par nepareizu vai nepilnīgu pamatojumu punkts netiek piešķirts.

5. Kādas procesuālās kļūdas pieļautas aprakstītajās darbībās? 2 punkti

1. nepilngadīgā nopratināšana veikta pirms kriminālprocesa uzsākšanas;
2. pratina nepilngadīgo bez aizstāvja.

Par katru konstatēto kļūdu students saņem **1 punktu**. Ja students atsauca uz KPL 146.p.3.d. un/vai 152.p. vai piemin pārstāvi, mācību iestādi vai bāriņtiesu, nevis to, ka aizstāvja piedalīšanās ir obligāta atbilstoši 83.pantam, punktu neieskaita.

Par kļūdām, kuras pats students izdomā un kuras nav aprakstītas kāzusā, studentam punkti netiek piešķirti.

6. Vai Brencis var pārsūdzēt piemēroto drošības līdzekli? Ja var, tad – kādā termiņā un kam? Pamatojiet atbildi. 1 punkts

KPL 262.p. – aizliegumu izbraukt no valsts var pārsūdzēt tikai tad, ja persona, kurai piemērots drošības līdzeklis, var pamatot, ka šā drošības līdzekļa noteikumi tai nav izpildāmi. Sūdzību izmeklēšanas tiesnesim var iesniegt pati persona, tās aizstāvis vai pārstāvis septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņemta lēmuma par drošības līdzekļa piemērošanu kopija.

Students saņem **1 punktu**, ja pareizi saprot pārsūdzēšanas iespējas un kārtību, spēj to paskaidrot. Par atbildi "jā" bez pamatojuma, kā arī par nepareizu vai nepilnīgu pamatojumu punkts netiek piešķirts.

7. Kāpēc prokurors uzskatīja procesa virzītāja lēmumu par nelikumīgu? 1 punkts

KL 175.p.1.d., 193.p.2.d. nav KL panti, pēc kuriem kriminālprocess uzsākams tikai pēc cietušā pieteikuma, kriminālprocesu veic sabiedrības interesēs neatkarīgi no tās personas gribas, kurai nodarīts kaitējums. Tāpēc kriminālprocesu nevar izbeigt tikai tāpēc, ka cietušajam nav pretenziju vai viņš atsauc iesniegumu, līdz ar to KPL 377.p.8.pk. nav piemērojams.

Students saņem **1 punktu**, ja pareizi saprot atšķirību, kad kriminālprocess veicams tikai ar cietušā pieteikumu un kad tas veicams neatkarīgi no cietušā vēlmes, kā arī saprot atšķirības šo kriminālprocesu izbeigšanā, spēj to paskaidrot. Par nepareizu vai nepilnīgu pamatojumu punkts netiek piešķirts.

8. Vai Brenča un Dāles izlīgums varēja būt pamats kriminālprocesa izbeigšanai? Atbildi pamatojiet. 1 punkts

Nē, jo izlīgums kā pamats kriminālprocesa izbeigšanai var būt tikai tad, ja persona izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu. Viens no noziedzīgajiem nodarījumiem – pēc 193.p.2.d. ir smags noziegums.

Students saņem **1 punktu**, ja sniedz pareizu atbildi un spēj to paskaidrot. Par atbildi "nē" bez pamatojuma, kā arī par nepareizu vai nepilnīgu pamatojumu punkts netiek piešķirts. Punktu piešķir arī tad, ja students norāda, ka kriminālprocess varēja tikt izbeigts daļā par 175. panta 1. daļu.

* Ja, sniedzot atbildi uz kādu no jautājumiem, tiek pieļautas būtiskas kļūdas, vērtējums var tikt samazināts.